

Ardita Pireva
Shemsedin Vehapi
Fatmir Pireva

UDK 796::371.3
316.64+159.9:796::371.3]

**UTJECAJ RELEVANTNIH DRUŠTVENO-PSIHOLOŠKI FAKTORA NA ZAVRŠNI
 USPJEH U PREDMETU FIZIČKOG VASPITANJA**

Izvorni naučni rad

Sažetak

Osnovni cilj ovog istraživanja odnosi se na utjecaj nekoliko dimenzija nekih faktora okoline, odnosno socijalne i psihološke faktore, kao što je stav učenika prema fizičkom vaspitanju, kao i nivo obrazovanja roditelja i njihovo aktivno uključivanje u redovne sportske aktivnosti u klubovima i ukupan uspjeh na predmetu fizičkog vaspitanja. Analiziran je uzorak od 215 učenica Osnovne škole "Meto Bajraktari" u Prištini, u dobi od 14 (-+ 6 mjeseci) godina. Metoda korelacije pokazala je statističku povezanost *konačnog uspjeha u fizičkom vaspitanju* i *nivo obrazovanja roditelja*. Metoda regresivne analize pokazala je da se sistem socio-psiholoških faktora pokazao kao važan sistem prediktora za predviđanje konačnog rezultata na predmetu fizičkog vaspitanja.

Ključne riječi: varijable, socio-psihološki faktor, uspjeh, korelacija, regresija

**INFLUENCE OF THE RELEVANT SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS ON THE
 FINAL SUCCESS IN THE SUBJECT OF PHYSICAL EDUCATION**

Scientific work

Summary

The main aim of this study is related to researching on the influence of few dimensions of the some surroundings factors, or otherwise said, the social and psychological factors, such as the attitude of pupils towards the subject of physical education, as well as the level of education of their parents and their active inclusion in the regular sports activities in the clubs in their general success in the subject of physical education. The sample that has been analyzed is the sample of 215 female pupils. 215 of them were of the age 14, - + 6 months (pupils of grade 9, from the primary school "Meto Bajraktari" in Prishtina). The method of correlation proved that there is an important statistical connection with the pupils' final success in the subject of physical education only with the parents' level of education. While, through the method of regressive analysis has been proved that the system of utilized socio-psychological factors proved to be an important system of predictor variables, when foreseeing the pupils' final success in the school.

Key words: Variable, Socio-psychological, success, correlation, regression.

1. UVOD

Istraživanje relevantnih faktora, od kojih ovisi konačan uspjeh u redovnim aktivnostima tokom časa fizičkog vaspitanja, jeste i ostaje trajna preokupacija kineziologa, sa primarnim ciljem na što većem podizanju i unapređivanju transformacijskih procesa. Neophodno je obezbjeđivanje

eksperimentalnog pristupa upoznavanja ovih pojava da bi se osigurala održiva osnova naučno-teorijskog aspekta, i na taj način unapređivala i bogatila kineziološka praksa. U praksi fizičkog vaspitanja nedostaje sistematsko procjenjivanje razvoja antropoloških karakteristika, a posebno procjenjivanje socio-psiholoških faktora i njihov značaj u konačnim postignućima učenika u oblasti fizičkog vaspitanja. Istraživanje transformacijskih procesa, posebno kada su ovi procesi pod utjecajem isprogramiranih aktivnosti kineziologa, predstavljaju osnovne informacije s ciljem projektiranja i kontrole rada, a u funkciji valorizacije sredstava i zadataka za postizanje poželjnih rezultata. Posebno tretiranje u ovom radu je ulaganje napora na identificiranju socio-psiholoških faktora na konačni rezultat učenika ovog doba, bazirajući se na nekoliko dosadašnjih radova jednog broja autora koji su potvrdili da postoji recipročan utjecaj između ovih parametara. Određeni broj faktora utječe na školsku performansu, a jedan od faktora sa najvećim utjecajem je motivacija. Motivacija je referirana kao akademsko angažiranje, a također referira se i kao *kognitivan i emocionalni indikator i faktor koji donosi investicije i predanost studenata u obrazovanju* (Tucker, Zayco, Herman, 2002: 477). Jasno je da studenti koji nisu motivirani neće raditi mnogo na postizanju uspjeha. Ustvari, nekoliko naučnika je sugeriralo da jedino direktna motivacija ima utjecaj na akademska dostignuća, dok svi ostali faktori utječu na postizanje uspjeha samo preko njihovog efekta na motivaciju (Tucker et al, 2002). Autori sa Sveučilišta u Zagrebu, M. Mraković i V. Findak sa saradnicima (1996), u svom radu *Osnovna načela metodologije kontrole i procjene u oblasti fizičkog i zdravstvenog vaspitanja u Hrvatskoj*, izvršili su procjenu glavnih načela kontrole i procjene, istaknuvši neophodnu potrebu formiranja adekvatnog informativnog sistema u funkciji kontrole rada, koji je pogodan na elektronskom procesuiranju rezultata. Autor F.Cankar (1995), na uzorku od 485 učenika, starosti od 13 do 14 godina, potvrdio je povezanost motoričkih dimenzija žena i muškaraca sa dimenzijama koje determiniraju pedagoško-vaspiti rad i aktivnosti nastavnika fizičkog vaspitanja. Autor je potvrdio da su se programske sadržine predmeta fizičkog vaspitanja više prilagodile muškarcima nego ženama.

2. METOD RADA

2.1. Uzorak ispitanika

Uzork ispitanika, koji su obuhvaćeni u ovom radu, je uzorak od 215 učenika, starosne dobi od 14 godina - + 6 meseci, ženskog spola (redovne učenice 9. razreda Osnovne škole "Meto Bajraktari" u Prištini).

2.2. Uzorak varijabli

Za realiziranje rada konstruiran je upitnik na osnovu kojeg su prikupljeni podaci o socio-psihološkim karakteristikama. Upitnik je sačinjen od šest pitanja. Prvi dio pitanja popunili su učenici, dok su tri zadnja pitanja popunili njihovi roditelji. Osim upitnika, kao varijabla upotrijebljen je i uspjeh učenika na predmetu fizičkog vaspitanja na kraju školske godine, upisivajući njihovu konačnu ocjenu koja je uzeta iz školskog dnevnika.

Upitnik koji je upotrijebljen za istraživanje.

Stav učenika prema predmetu fizičkog vaspitanja (SUPFV): (1. Najomiljeni predmet za mene 2. Za mene ima istu vrijednost kao i ostali predmeti 3. Sa radošću bih ga zamijenio sa ostalim predmetima).

- Značaj fizičkog vaspitanja u školama (ZFV): (1. Tokom ovog časa odmaraju nam se tijelo i duša; 2. Utječe na pravilno formiranje tijela; 3. Tokom ovog časa oslobađamo se od ostalih teoretskih predmeta)
- Aktivno angažiranje van škole (AAVS): (1. Aktivan; 2. Neaktivan)
- Nivo obrazovanja oca (NOO): (1. Osnovna škola; 2. Srednja škola; 3. Fakultet)

- Nivo obrazovanja majke (NOM): (1. Osnovna škola; 2. Srednja škola; 3. Fakultet)
- Otac, bivši sportista (OBS): (1. Da; 2. Ne)
- Majka, bivša sportašica (MBS): (1. Da; 2. Ne)
- Uspeh na kraju godine iz predmeta fizičkog vaspitanja (USP)

2.4. Metode obrade podataka

Primijenjene metode, s ciljem realiziranja postavljenih zadataka, u ovom radu su deskriptivno-statističke metode, kao i naučne metode kondenziranja i transformacije rezultata. Rezultati su procesuirani računarskim programom SPSS, verzija 17.0. i prikazani su sljedeći podaci:

- *Osnovi statistički podaci*
- *Korelacije i kroskorelacije*
- *Regresivne analize*

2.5. Hipoteze

H1-Pojavit će se značajne povezanosti između socio-psiholoških varijabli i konačnog uspjeha u školi.

H2-Pisho-sociološke varijable će biti važni prediktori u konačnom uspjehu učenika na predmetu fizičkog vaspitanja.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Tabela 1 - Korelacije između socio-psiholoških varijabli kod učenika

Pearson Correlation								
	QNEĐ	RED	ANSP	NAB	NAN	BSP	NSP	SU
SUPFV	1.000							
ZFV	0.148*	1.000						
AAVS	-0.087	-0.061	1.000					
NOO	-0.169*	0.111	-0.089	1.000				
NOM	-0.172	0.153*	-0.013	0.537**	1.000			
OBS	0.115	0.157*	0.119	-0.237**	-0.157*	1.000		
MBS	0.096	0.129	0.166*	-0.186**	-0.228**	0.488**	1.000	
USP	0.027	0.040	-0.047	0.227**	0.261**	-0.172*	-0.255**	1.000

** Korelacija važnosti na nivou 0.01, * Korelacija važnosti na nivou 0.05.

U Tabeli 1 predstavljeni su koeficijenti korelacija između socio-psiholoških varijabli.

Na osnovu prikazanih rezultata primjećujemo da su važnu statističku povezanost sa konačnim rezultatom učenika na kraju školske godine prikazivale samo varijable nivo obrazovanja oca i majke. Vrijednost ovih povezanosti je .227 za obrazovni nivo oca i .261 za obrazovni nivo majke. Obje ove vrijednosti značajne su na nivou .01 statističke vrijednosti. Na osnovu analize table može se zaključiti da je realizirana vrijedna statistička povezanost između sistema prediktornih varijabli i kriterijskih varijabli. Ovu vrijednost možemo konstatirati bazirajući se na vrijednost signifikance koja iznosi .001, a koja je posljedica veoma visoke vrijednosti korelacije između prediktornih kriterijskih varijabli u iznosu od .355, koja objašnjava približno 10 % zajedničke varijabilnosti sistema. Pošto je povezanost sistema prediktornih i kriterijskih varijabli statistički značajna, onda treba izvršiti analizu tabele koeficijenata beta, koja pokazuje koja je od varijabli, obuhvaćenih u sistemu prediktornih varijabli, utjecala na značajan način, ili drugačije rečeno, koja pokazuje parcijalnu povezanost prediktornih sa kriterijskim varijablama. Na osnovu analize tabele može se zaključiti da su značajno utjecale varijable nivo obrazovanja majke i varijabla aktivnog angažiranja majke na nekom sportu u prošlosti, jer su postigle najniži nivo pouzdanosti $p = .05$.

Ovo podrazumijeva da ove varijable imaju veći značaj na konačni uspjeh na predmetu fizičkog vaspitanja. Iz ovog pregleda možemo zaključiti da uspjeh učenika na kraju školske godine iz predmeta fizičkog vaspitanja ovisi od nivoa obrazovanja, kao i aktivnog angažiranja majke na nekom sportu, te istovremeno otkriva i ulogu majke u odgoju djece. Sigurno da zbog češćih kontakata sa majkom dijete formira stavove i ubjeđenja u odnosu na fizičko vaspitanje, kao i prema ostalim pojavama, ali istovremeno se i motivira za veće angažiranje. Dok iz ostalih varijabli ne možemo očekivati neko približno predviđanje kada se radi o konačnom rezultatu.

Tabela 2 – Model Summary

Model	R	R Square	Adju. R S.	Std. Err. of the E.	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.355(a)	.126	.097	.515	.126	4.270	7	207	.000

Tabela 3 - ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7.925	7	1.132	4.270	.000(a)
	Residual	54.884	207	.265		
	Total	62.809	214			

Tabela 4 – Beta koeficijenti

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations		
		B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part
	(Constant)	1.447	.360		4.014	.000			
	SUPFV	.102	.073	.095	1.395	.164	.027	.097	.091
	ZFV	.015	.049	.021	.303	.762	.040	.021	.020
	AAVS	.012	.075	.011	.158	.874	-.047	.011	.010
	NOO	.103	.076	.107	1.351	.178	.227	.093	.088
	NOM	.157	.075	.167	2.097	.037	.261	.144	.136
	OBS	-.061	.108	-.043	-.565	.573	-.172	-.039	-.037
	MBS	-.208	.084	-.189	-2.467	.014	-.255	-.169	-.160

Putem upotrebe adekvatnih metoda i u potpunom skladu sa postavljenim ciljem utvrdilo se sljedeće:

H1: Pojavit će se značajne povezanosti između varijabli, što je utvrđeno parcijalno, pošto smo u strukturi matrice korelacija postigli značajnu korelaciju samo između varijabli obrazovnog nivoa roditelja i uspjeha.

H2: Socio-psihološke varijable će biti značajne prediktorne varijable na konačnom uspjehu, što je utvrđeno u potpunosti, pošto je u oba slučaja sistem prediktornih varijabli dokazan kao vrijedan sistem na predviđanju konačnog rezultata na predmetu fizičkog vaspitanja.

4. ZAKLJUČAK

Istraživanjem koje je sprovedeno, a čiji su rezultati prikazani u ovom radu, ulagani su naponi da se na naučni način tretira međuzavisnost predmeta fizičkog vaspitanja i socio-psiholoških faktora, koji su veoma značajni za uspjeh. Konstruiranje i sastavljanje testova za istraživanje ovog

prostora predstavljalo je poteškoću zbog činjenice da postoji velika slabost kada se radi o istraživanju ove prirode u oblasti kineziologije. U ovom radu je obuhvaćeno ukupno 6 socio-psiholoških varijabli, koje su testirane kroz upitnike i obrasce konstruirane zbog prikupljanja informacija koje se tiču stavova učenika, kao i informacije prikupljene od samih roditelja učenika. Obuhvaćenim varijablama tretirano je ukupno 215 učenika Osnovne škole "Meto Bajraktari" u Prištini. Primjenom ove metode uspješno se utvrdilo da se sistem prediktornih varijabli pokazao kao značajan sistem na predviđanju rezultata kriterijske varijable (uspjeh iz predmeta fizičkog vaspitanja). Putem ove metode potvrđena je i druga hipoteza postavljene u ovom radu. Putem primjene adekvatnih procedura uspješno je objašnjena problematika obuhvaćena ovim istraživanjem. Iako su obuhvaćeni prostori u ovom istraživanju veoma kompleksni i dinamični, u smislu njihovog razvoja i manifestiranja, u velikoj mjeri potvrđeni su postavljeni problemi u projektu, potvrđujući time postavljene hipoteze. Ovaj rad predstavlja veoma skroman pokušaj u istraživanju problematike kineziološke prirode koja se direktno tiče istraživanja faktora koji su značajni za postizanje uspjeha u oblasti fizičkog vaspitanja.

5. LITERATURA

1. Despot, A., Štelac, M. (1983): *Razlike medju dvanastogodisnjim učenicima u nekim konativnim, morfoloskim i motorickim osobinama*, Kineziologia 5
2. Gjinolli, E. (1997): *Karakteristikat antropometrike dhe motorike të vlefshme për volejball te nxënësit e klasës së pestë-V- të shkollës fillore*, Doktorska disertacija, Priština: F.K.F
3. Metikoš, M. (1990): *Razvojne karakteristike opće motoričke sposobnosti učenika*, Kineziologija 22 (1-2), str. 22-26
4. Kasa, A. (1996): *Bazat e stërvitjes me fëmijët e moshës 10-14 vjeç nga Tirana*, Tiranë: Instituti i lartë i kulturës fizike, I-K-F''Vojo Kushi
5. Findak, V., Maković, M. (2001): *Programiranje opterećenja u području edukacije, sporta i sportske rekreacije*, Poreč: Škola pedagoga fizičke kulture
6. Šoš, H. (2004): *Teorija sporta*, Sarajevo: Fakultet sporta i tjelesnog odgoja
7. Findak, V., Neljak, B. (2007): *Tjelesno vježbanje u funkciji unapređenja kvalitete života najmlađih i mladih*, U zborniku radova Međunarodna znanstveno – stručna konferencija, Zagreb: FKK
8. Hadžikadunić, M., Mađarević, M. (2004): *Metodika nastave tjelesnog odgoja sa osnovama fiziologije tjelesnog vježbanja*, Zenica: Pedagoški fakultet
9. Mraković, M. (1997): *Uvod u sistematsku kineziologiju*, Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu
10. Tucker, C. M., Zayco, R. A., Herman, K. C. (2002): *Teacher and child variables as predictors of academic engagement among low-income African American children*, Psychology in the Schools, 39 (4), str. 477-488

Korespondencija:

Fatmir Pireva
 GIZ Office, Anton Cetta Srt. 1
 10000 Pristina R.Kosovo
 Email: fatmirpireva@yahoo.com